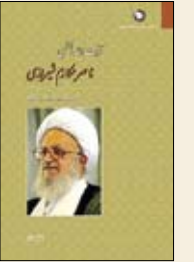

نظر و گذری بر «آیت الله العظمی ناصر مکارم شیرازی به روایت اسناد ساواک»

جهاد علمی و عملی اندیشمندی فرزانه

شاهد توحیدی

مجموعه دو جلدی، از سوی مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات تدوین و نشر یافته است. ماهنامه الکترونیکی بلوغ در تبیین اهمیت این اثر نفیس، به نکات بی آمده اشارت برده است:

«حوزه‌های علمیه، مراجع معظم تقلید و علما، همواره در صف مقدس مبارزه با دیکتاتوری پهلوی قرار داشته و در این مسیر گام برداشته‌اند. یکی از این مبارزان انقلابی آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی است که جهاد خود را از ابتدای دهه ۴۰ آغاز کرد و در خرداد ۱۳۴۲ نیز از سوی حکومت شاه مدتی زندانی شد و پس از آزادی مبارزات خود را از سر گرفت. معظله بعد از قیام ۹ دی ۱۳۵۶ در قم، به اتهام اقدام علیه امنیت و اخلاص چاهپار و به همراه ائarak نایین تبعید شد و در مرداد ۱۳۵۷ از تبعید رهایی یافت و با شدت گرفتن حوادث انقلاب به تهران آمد. سرانجام در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷، انقلاب اسلامی ایران که نقطه آغاز آن قیام خونین ۱۵ خرداد ۱۳۲۲ بود، با رهبری الهی و هوشمندانه حضرت امام خمینی و همراهی دیگر علما از جمله آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی و نیز همراهی آگاهانه و گسترده مردم ایران به پیروزی رسید و زمستان ۱۳۵۷، به بهار بیداری اندیشه‌های الهی پیوند خورد. آنچه در این نگاشته

➤ دهه ۴۰ آیت‌الله العظمی ناصر مکارم شیرازی

فراروی مخاطبان قرار می‌گیرد، اسنادی است که مبارزات و فعالیت‌های شایه‌روزی عالمی وارسته را با وجود موانع و محدودیت‌های فراوانی که بر سر راه ایشان پدید می‌آوردند، در معرض داوری و استنفاده دانشنامه‌نویسان، رجال پژوهش‌ان و علاقه‌مندان به مطالعه در تاریخ انقلاب اسلامی قرار می‌دهد.

اسنادی که گستره‌ای به‌وسعت جغرافیای ایران دارد و به فعالیت‌های آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی، در شهرهای شیراز، آبادان، خرمشهر، تهران، کرمان، خرم‌آباد، سبزوار، بهشهر و… می‌پردازد و به خوبی پشتکار این عالم ربانی را در جریان نهضت اسلامی نشان می‌دهد و چگونگی سازماندهی فرهنگی عالمی اندیشمند و ناوآر را در عرصه‌های مختلف تبلیغ، تألیف و تدریس به تصویر می‌کشد و خواننده را در جریان مبارزات یکی از فعال‌ترین چهره‌های روحانی کشور قرار می‌دهد. گوشه‌ای از این اسناد، نمایانگر آن است که آیت‌الله در راستای تداوم فعالیت‌های دینی و البته مبارزاتی خود درخواست امتیاز مجله‌ای با عنوان درس‌هایی از مکتب اسلام را مطرح کرد که این درخواست در جلسه کمیسیون مطبوعات در روز ۲۳ دی ۱۳۴۰، مورد بررسی و موافقت قرار گرفت. اما هنوز یک‌سال از صدور مجوز این مجله سپری نشده بود که مجله توقیف شد! این توقیف ادامه داشت تا ایشان در ایام محرم‌الحرام در خرداد ۱۳۴۲، نسبت به آن اعتراض کرد و گفت: چرا یک مجله اسلامی را در قم توقیف می‌کنند، ولی این همه مجله‌های خلاف اسلام آزاد است؟ معظله دو روز بعد در سخنرانی در مسجد هدایت تهران، در خصوص چگونگی توقیف این نشریه گفت: در گذشته نشرهای به نام مکتب اسلام منتشر می‌شد که توقیف شد و نشریه دینی دیگری منتشر شد، ولی آن را هم توقیف کردند و حتی بنده به رئیس آگاهی شهرهایی قم مراجعه کردم و گفتم؛ شما نشریه مکتب اسلام را توقیف کردید، این یکی را دیگر برای چه توقیف کردید؟…»

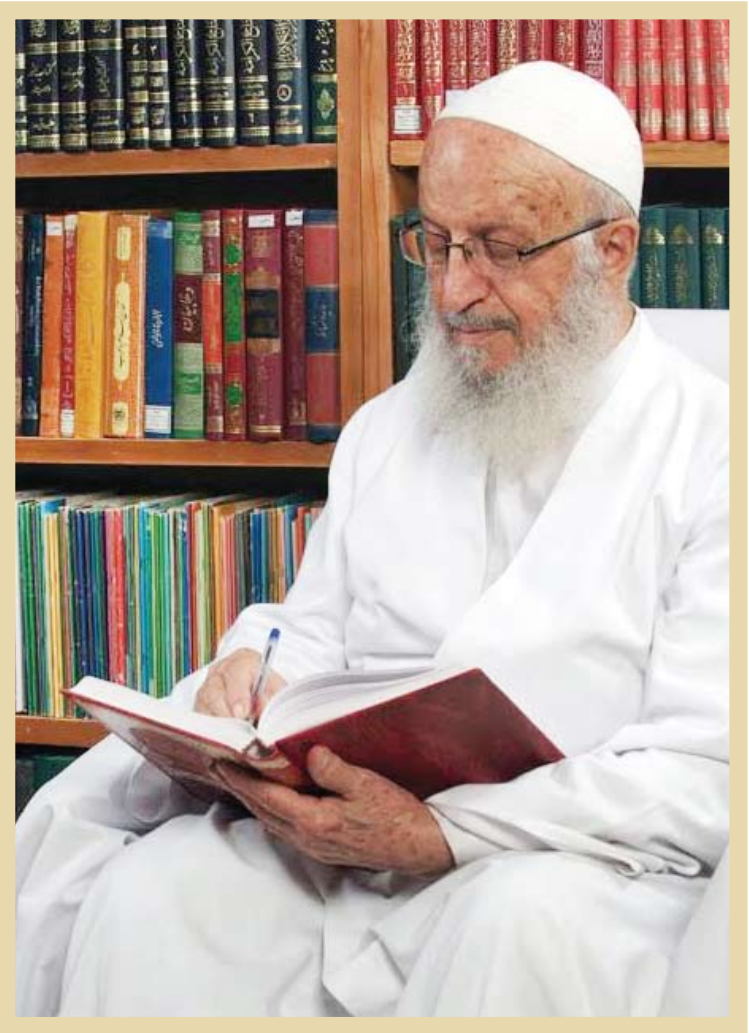
➤ **انوشه میر مرعشی**

مراجع عظام تقلید در طول تاریخ تشیع همواره از سرما به‌های والای دین و ملت بوده و همچنان نیز هستند. سرما به‌هایی که علاوه بر عهده‌داری مسئولیت‌امور دینی مقلدان و بلکه عموم شیعیان، در بزنگاه‌های تاریخی به عنوان رهبران معنوی جامعه، حافظ تمامیت ارضی سرزمین‌های اسلامی و کبان و داشته‌های مردم مسلمان در مقابل دشمنان بوده‌اند. هم‌از این روی استعمارگران و مستکبران جهان در طول تاریخ، ایشان را آماج تمیّت‌ها و کینه‌توزی‌ها قرار داده‌اند و همچنان حضرت آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ ناصر مکارم شیرازی یکی از مراجع تقلید گرانقدری است که به خاطر سال‌های طولانی ایستادگی در مقابل دشمنان اسلام (چه داخلی و چه خارجی)، هدف موحی از عداوت‌ها قرار داشته است. در مقال **پی آمده علاوه بر تگاهی به حیات مبارزاتی و علمی ایشان، بخشی از تمّت‌ها و اکاذیب علیه این شخصیت ارزنده و اسود بازخوانی و بررسی قرار داده‌ایم. ضمن آرزوی شای اشتغال برای این عالم فرزانه، امید آنکه تاریخ پژوهان معاصر و عموم علاقه‌مندان را مقبول آید.**

➤ **پیشینه خانوادگی و تحصیلات**

حضرت آیت‌الله العظمی حاج شیخ ناصر مکارم شیرازی، در سال ۱۳۰۵ هجری شمسی در شهر شیراز و در خانواده‌ای با اخلاق و مذهبی، متولد شد. پدر و پدر بزرگ ایشان در این شهر، به کار تجارت اشتغال داشتند و به دلیل برخورداری از صفات نیکو، مورد رشتن آید و در چگونگی سازماندهی فرهنگی مردم شیراز در احترام مردم شیراز بودند. آنها به مشکلات مردم رسیدگی می‌کردند و دائماً با علمای بزرگ شهر شیراز در ارتباط بودند. پدرش در آغاز تاجری بود که مدام میان ایران و هند مسافرت می‌کرد و رفته رفته به کسب در بازار و کیل شیراز پرداخت. مادرش نیز از زنان پاکدامن و مؤمنه‌ای بود که در دوران کهنوت نیز

آیت الله با درک وضعیت فکری جوانان برای ترویج تفکر التقاطی در بین طلاب و دانشجویان و رواج اندیشه مارکسیستی پی برده بود و در این زمینه تلاش‌های فراوان کرد. از جمله این فعالیت‌ها، تألیف کتاب «فیلسوف نماها» بود که به نقد فلسفه مارکسیسم و ادعاهای مادی‌گرایان می‌پرداخت. این کتاب تا مقطع پیروزی انقلاب اسلامی، حدوداً ۳۰ بار تجدید چاپ شد

آیت‌الله العظمی ناصر مکارم شیرازی

آیت‌الله مکارم در تمام سالیان پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در آثار و بیانات خود به مقابله فکری با جریان انحرافی و هابیت پرداخته و به همین دلیل هم مورد هجوم رسانه‌های وابسته به آل سعود قرار گرفته و همچنان می‌گیرد. از جمله واکنش‌های ایشان به تفکر وهابی، می‌توان به تدوین کتاب «وهابیت بر سر دوراهی»، نوشتن نامه به مفتی سعودی یا موضعگیری ایشان نسبت به اظهارات مفتیان وهابی در سال ۱۹۵ اشاره کرد

حیات سیاسی و مبارزاتی آیت‌الله‌العظمی ناصر مکارم شیرازی با نظر به پاره‌ای اتهام‌پرانی‌ها

مصاف بانحله‌های منحرف و پیامدها و هزینه‌هایش!

حافظه سرشار خویش را از دست نداد. آیت‌الله مکارم نبوغ و حافظه قوی خود را از مادر به ارث برده است. استاد دو مورد پدرش آورده است:

«پدرم علاقه زیادی به آیات قرآن داشت. در دورانی که در مدارس ابتدایی تحصیل می‌کردم، گاهی شبها مرا به اطاق خودش فرامی‌خواند و به من می‌گفت: ناصر! کتاب آیات منتخبه و ترجمه آن را برای من بخوان… من آیات و ترجمه آن را برای او می‌خواندم و لذت می‌برد…»

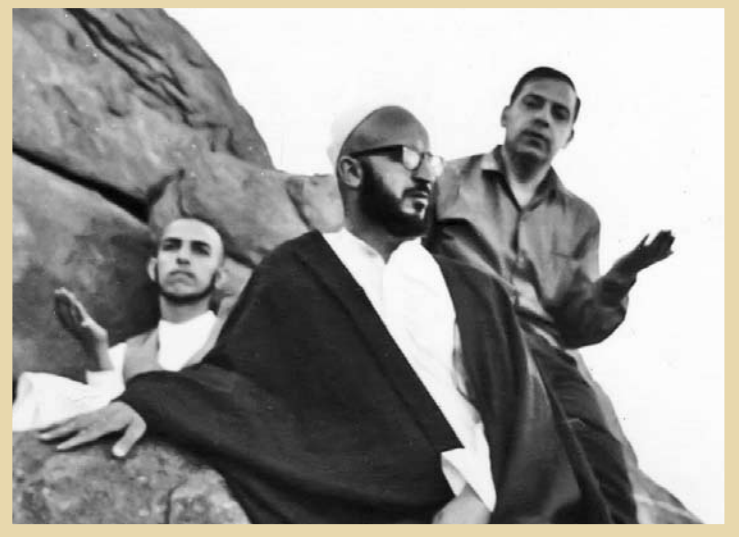
آیت‌الله مکارم از دوران کودکی، با تلاوت قرآن کریم مانوس شد. کشش و جاذبه کتاب آسمانی، آرام‌آرام او را مجذوب خود کرد، تا آنجا که بعدها به درک مفاهیم قرآنی و نکات کنیازی این کتاب غمگیم، علاقه‌مند شد. ایشان به دلیل هوش و ذکاوت خارق‌العاده، در سن پنج سالگی به مدرسه رفت و برخی سال‌ها را به صورت جهشی طی کرد، به گونه‌ای که در سن ۱۴ سالگی موفق به اخذ دیپلم شد! پس از طی دوره دبستان و دبیرستان و بعد از آنکه با سقوط رضاخان و فراهم شدن آزادی نسبی، از طرف مرحوم آیت‌الله حاج‌سیدنورالدین حسینی الهاشمی (شیرازی) یکی از علمای بزرگ شیراز، از همه علاقه‌مندان به تحصیل علوم دینی دعوت به عمل آمد. استاد نیز در سال سوم دبیرستان، با اشتیاق زائدالوصفی حاضر شد که در کنار دروس رایج، دروس دینی را فراگیرد.

بنابراین تصمیم سرنوشت ساز خود را گرفت و پس از اخذ دیپلم به دانشگاه نرفت، بلکه تحصیل معلومات دینی و معارف انسان‌ساز اسلامی را ترجیح داد و در ۱۴ سالگی، به طور رسمی فراگیری دروس دینی را در مدرسه آقا باباخان شیراز آغاز کرد. ایشان چهار سال بعد، برای ادامه تحصیل به قم مهاجرت کرد و آموختن در محضر اساتید حوزه علمیه قم را آغاز کرد. آیت‌الله مکارم شیرازی پس از چند سال تحصیل در قم، در سال ۱۳۲۹ هجری شمسی برای بهره‌گیری از دیگر علمای برجسته آن دوره، به شهر مقدس نجف رهسپار شد. وی پس از شرکت در دروس علمای نامدار آن حوزه علمیه کهن این شهر، موفق شد که در

سن ۲۴ سالگی و از سوی دو نفر از مراجع بزرگ، اجازه اجتهاد دریافت کند.

بازگشت به ایران و آغاز مبارزه علمی و عملی اقامت آیت‌الله مکارم در نجف، یک‌سال به طول انجامید و پس از آن در سال ۱۳۳۰، ش. به ایران بازگشت و در قم به تدریس سطوح عالی و سپس خارج فقه و اصول پرداخت. اتفاق مقدسی که در طی دهه‌های بعد نیز ادامه یافت و موجب تربیت تعداد کثیری از طلاب و روحانیون و پرورش علمای بزرگ شد. استاد مکارم پس از حضور مجدد در ایران، هیچ‌گاه از فضای اجتماعی و سیاسی کشور بی‌خبر نبود و همیشه نسبت به آن حساسیت داشت. وی یک دهه پس از بازگشت به قم همراه با تعدادی دیگر از عالمان برجسته، «جامعه مدرسین حوزه علمیه قم» را تأسیس کرد، اقدامی که در متشکل کردن بزرگان و اساتید این حوزه، نقشی اساسی داشت. آیت‌الله در کنار تدریس، به فعالیت فرهنگی دیگری نیز داشت. یکی از این عرصه‌ها، اهتمام برای تولید محتوا در رسانه‌های مکتوب، از همان دهه ۳۰ شمسی بود. ایشان در سال ۱۳۳۶، ش و به اتفاق جمعی از دانشمندان، ماهنامه «مکتب اسلام» را راه‌اندازی کرد. این مجله ارزشمند که در دهه ۴۰، گاه تراژش حرفی حتی به ۳۰ هزار نسخه هم می‌رسید، به شدت از سوی مردم مورد اقبال قرار داشت. وی با درک وضعیت فکری جوانان در رژیم سابق، به توطئه‌های دشمنان برای ترویج تفکر التقاطی در بین طلاب و دانشجویان و رواج اندیشه مارکسیسم پی برده بود و در این زمینه تلاش‌های بسیاری کرد. از جمله این فعالیت‌ها تألیف کتاب «فیلسوف نماها» بود که با زبانی کاملاً داستانی به نقد فلسفه مارکسیسم و ادعاهای فیلسوفان مادی‌گرای می‌پرداخت. این کتاب تا مقطع پیروزی انقلاب اسلامی، حدوداً ۳۰ بار تجدید چاپ شد.

در آن روزگار آیت‌الله مکارم در سرمقاله‌های مجله مکتب اسلام، به افشاگری درباره ماهیت رژیم شاه می‌پرداخت که باعث توقیف مجله در آن مقطع شد.

آیت‌الله العظمی ناصر مکارم شیرازی، در جمع

او از این رفتارهای سرکوبگرانه دلسرد نمی‌شد و همواره با دیگر علما و اعضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، به مبارزات سیاسی بر ضد رژیم شاه می‌پرداخت و امضایش، در ذیل بسیاری از بیانیه‌ها و اعلامیه‌های آن دوره موجود است. پیش از تبعید امام خمینی (ره)، او در جلسات خصوصی متعددی با ایشان شرکت می‌کرد و حمایت خود را از رهبر نهضت اسلامی نشان می‌داد. او در زمان رژیم طاغوت، بارها به ساواک احضار شد و به شهرهای «چابهار»، «مهاباد» و «نارک» تبعید گشت.^(۱)

➤ **خدمات علمی و دینی، پس از پیروزی انقلاب اسلامی**

با پیروزی انقلاب اسلامی، آیت‌الله مکارم شیرازی فعالیت خویش را در عرصه‌های گوناگون سیاسی، علمی، فرهنگی و دینی ادامه داد. به ویژه نقش‌آفرینی ایشان در تدوین قانون اساسی در سال ۱۳۵۸، ش. قابل تقدیر و غیرقابل کتمان است. این عالم فرزانه در بخشی از خاطرات خویش، درباره تعیین مذهب تشیع به عنوان مذهب رسمی کشور، خاطر نشان ساخته است: «موقعی که مذهب شیعه – که مذهب اکثریت مردم کشور ماست- را در مجلس خبرگان مطرح و از آن دفاع کردم، برادری از اهل سنت (آقای مولوی عبدالعزیز) بر خلاف انتظاری که از ایشان داشتیم، بعد از دفاع من وقت گرفت و مخالفت کرد! من با یک بیان منطقی، به جواب ایشان پرداختم و روشن کردم که در یک مملکت، بالاخره باید قوانین از یک مذهب پیروی کند و دو مذهب و سه مذهب، نمی‌شود در احکام عمومی حاکم باشد. البته بقیه مذاهب باید محترم باشند و از تمام حقوق شهروندان بهره‌مند گردند، ولی تعددقوانین حاکم بر کشور ممکن نیست. افراد در مسائل داخلی زندگی خود آزادند – مانند ازدواج و طلاق که مسائل شخصی و احوال‌شخصیه نامیده می‌شود – ولی در مسائل عامه، باید بیز یک قانون باشند. بعد که امام خمینی را زیارت کردم، ایشان فرمودند: من از تلویزیون دفاع شما را دیدم و شنیدم و خیلی خوشم آمد، خوب و منطقی دفاع کردید و حق مسئله را ادا کردید…»^(۲)

اما یکی دیگر از خدمات بسیار مهم آیت‌الله مکارم در حوزه علمی و دینی، در عرصه تدوین دوره ۲۸ جلدی «تفسیر نمونه» انجام شده است. اقدامی که به برکت آن و با کار جمعی گروهی از طلاب زیر نظر ایشان، در طی پنج دهه به تدوین عناوین متعدد کتاب تفسیر موضوعی قرآن کریم نیز انجامیده است. از سوی دیگر تأسیس مدارس علمیه، مراکز پژوهشی، مراکز تبلیغ و خدمات رسانه‌ای به مخاطبان از سوی این اندیشمند والا

در شهرهای قم، شیراز و مشهد که زیر نظر ایشان فعالیت می‌کند نیز از دیگر خدمات دینی به ایران و حتی جهان تشیع و اسلام است. البته قابل توجه است که بخشی از این اقدامات، با ثروت شخصی ایشان که میراث پدران متمول‌شان بوده است، انجام شده و بخشی نیز با بهره‌گیری از سهم امام و وجوه شرعی‌ه‌ای که مقلدان در اختیار ایشان گذاشته‌اند، صورت گرفته است.^(۳) همچنین آیت‌الله مکارم در تمام سالیان پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در آثار و بیانات خود به مقابله فکری با جریان انحرافی وهابیت پرداخته و به همین دلیل هم مورد هجوم رسانه‌های وابسته به آل سعود قرار گرفته و همچنان می‌گیرد. از جمله موضع‌گیری‌های ایشان علیه تفکر وهابی، می‌توان نامه به مفتی یاهو گوئی سعودی و از موضع گیری ایشان نسبت به اظهارات مفتیان وهابی در سال ۱۹۵ اشاره کرد.^(۴) از طرف دیگر آیت‌الله در مقابل نقد اندیشه وهابیت با تدوین کتاب «مقتلاندان» که به زبان عربی چاپ شده، به تبیین افتقادات، اندیشه و باور شیعیان پرداخته، تا مسلمان اهل سنت به شیوه مستقیم و کامل و بدون تحریف با آن آشنا شوند. البته این موضع‌گیری‌ها از طرف دشمنن بی‌پاسخ نبوده و به ویژه شبکه ایران اینترنشنال – که سال‌ها با بودجه سرستان سعودی اداره می‌شد – با نسبت دادن مطالب کذب به آیت‌الله مکارم شیرازی، تلاش می‌کرد تا وجهه این مرجع تقلید را در آذهنان ایرانیان خراب کند. از جمله انتشار عکسی از یک خانم جوان ایرانی و بی‌حجاب در امریکا به عنوان نوه آیت‌الله مکارم که نه تنها از سوی دفتر ایشان تکذیب شد که حتی خود آن خانم در آمریکا نیز هر گونه نسبت فامیلی‌اش با ایشان را تکذیب کرد.

➤ **ارتباط نظرات اقتصادی آیت الله مکارم با شیعه پردازان دشمنان!**
یکی از اصلی‌ترین و پر تکرار ترین تمّت‌ها به آیت‌الله مکارم شیرازی، در بخش اقتصادی و با عنوان فساد مالی افراد منتسب به ایشان است. این مرجع مال اندیش از ابتدای دهه ۶۰ شمسی، حساسیت بالایی درباره نظام ریسوی بانک‌ها و بحران‌های اقتصادی ایجاد شده از سوی آنها داشته است.^(۵) اما در دهه‌های اخیر و به ویژه در دوره حاکمیت دولت‌هایی که تفکر اقتصادی لیبرال – سرمایه‌داری داشته‌اند، ایشان مواضع صریح و تندّی علیه سیاست‌های پولی و بانکی این دولت‌ها اتخاذ کرده است. به طور مثال آیت‌الله در ۲۴ آذر ۱۳۹۵، ش. در دیدار با رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس اظهار داشت: «در دنیای امروز، وجود بانک یک ضرورت است و اساساً بدون بانک، نمی‌توان مبادلات و فعالیت‌های بزرگ اقتصادی کرد و زندگی بدون بانک، بسیار سخت است.

اما در دهه‌های اخیر و به ویژه در دوره حاکمیت دولت‌هایی که تفکر اقتصادی لیبرال – سرمایه‌داری داشته‌اند، ایشان مواضع صریح و تندّی علیه سیاست‌های پولی و بانکی این دولت‌ها اتخاذ کرده است. به طور مثال آیت‌الله در ۲۴ آذر ۱۳۹۵، ش. در دیدار با رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس اظهار داشت: «در دنیای امروز، وجود بانک یک ضرورت است و اساساً بدون بانک، نمی‌توان مبادلات و فعالیت‌های بزرگ اقتصادی کرد و زندگی بدون بانک، بسیار سخت است. بانکداری از غرب به کشور آمده و ما در این باره از غرب پیروی کرده‌ایم. باید بانکداری را اصلاح و اسلامی کنیم. هر کاری می‌کنیم، از طرف دیگر بوی غرب می‌دهد. خیلی کار می‌خواهد

تا بانکداری تبدیل به اسلامی شود. نکته مهم، اجرای بانکداری اسلامی است. بانک‌ها گوش به بانکداری اسلامی نمی‌دهند.

هر چه می‌گوییم به قانون بانکداری اسلامی عمل کنید، گوش نمی‌کنند، این مسئله را بارها تذکر دادیم، ولی عملی نشده است. مسئولان برخی بانک‌ها، می‌خواهند درآمد بیشتر داشته باشند و مقید به بانکداری اسلامی نیستند… مشکل اصلی در اجرای قانون است. باید به مردم آموزش داد، و گرنه اگر روی کاغذ قانون درست کنیم که ارزشی ندارد. باید هم قانون اصلاح شود، هم ضمانت اجرایی داشته باشد، تا شاهد برچیده شدن مشکلات در حوزه بانکداری شویم. ریشه اصلی بانک از غرب آمده و ما می‌خواهیم اصلاح کنیم، ولی می‌بینیم جای دیگر خراب می‌شود…»

البته این مواضع، بارها و بارها و تا پایان دهه ۹۰ شمسی، درباره سیاست سوددهی بانک‌ها ادامه داشته است. بر همین اساس هم دشمنان تشیع و نظام اسلامی، به شکلی پر تکرار تمهتی را با عنوان «سلطان قند و شکر»، به اطرافیان ایشان نسبت داده‌اند. جالب است که افراد زیادی از دفتر و مسئولان سایت ایشان، درباره این شبهه سؤالاتی پرسیده‌اند و دفتر ایشان هم پاسخ داده‌اند. اما متأسفانه آنقدر که تمّت دشمنان در رسانه‌ها به گوش مردم رسیده، پاسخ دفتر ایشان به این شایعات در میان مردم بازتاب نداشته است. آن سؤا و پاسخ‌ها اما به شرح زیر است:

«سسه‌تعالی»

مدیریت محترم دفتر حضرت آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی (مدظله‌العالی)
ضمن عرض سلام و ابراز ارادت
همان‌گونه که مستحضر هستید، مدتی قبل وزیر امور خارجه ایالات متحده امریکا در سخنانی مضحک مدعی شده بود که آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی در تجارت شکر فعالیت داشته و از این راه، منافع مالی بسیاری تصاحب کرده‌اند. بنابراین خواهشمند است با توجه به بحث‌های مکرر، شایعات و مطالب دروغین فراوانی که در مورد کار خاناتجایی تحت اختیار معظم‌له و تصاویر مربوط به صورت‌جلسه تعیین میزان سهام شرکت قند دزفول که برخی آن را سندی برای دست داشتن ایشان در امور اقتصادی می‌نندارند و همچنین داستان دروغین فردی به نام مدلل که او را داماد معظم‌له معرفی می‌کنند، در صورت صلاح‌دید و جهت تنویر افکار، عمومی پاسخ بفرمایید.»

متن پاسخ ارسال شده:

بسمه‌تعالی

باهدا سلام و تحیت

این سخنان کذب محض است و بارها این مسائل را تکذیب کرده‌ایم. نه یک سهم از کارخانه‌ای در اختیار آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی است و نه یک گرم شکر. در مورد تصاویر منتشر شده نیز مسئله این است که بیش از ۲۰ سال قبل، جمعی از آخرین سهامی از آن کارخانه را برای حوزه علمیه خریداری کرده‌اند. بعد از مدت کوتاهی که دیدند نمی‌توانند مشکلات را برطرف کنند، آن را به دیگران واگذار کردند و وجه آن برای ساختن مسجد، مدرسه و خانه عالم، در مناطق محروم مصرف شد و معظم‌له یک ریال از آن را در اختیار نداشته و ندارند و این مسئله در همان زمان (بیش از ۲۰ سال قبل)، خاتمه یافته است. در مورد فردی به نام مدلل، باید توجه داشته باشید که آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی نامبرده را ندیده و نمی‌شناسند و هیچ‌گونه رابطه‌ای با نامبرده نداشته و ندارد. و بطور کلی در خانواده‌افراد این معظم‌له، هیچ فردی مرتبط با این فرد و سایر امیر مطرح شده در نامه وجود ندارد. توجه داشته باشید که کسانی که نه ایمان دارند و نه وجدان، از تکرار دروغ‌های خود ابا ندارند و این نشانه بی‌ایمانی، بی‌تقوایی و نداشتن شرافت انسانی است. عجیب آنکه این شایعات و دروغ‌ها تا آنجا پیش رفته که وزیر امور خارجه امریکا هم این دروغ را تکرار کرده است! البته این دروغ‌های مضحک سبب می‌شود که همه آزاداندیشان دنیا نسبت به خبرهای آنها بی‌اعتماد بوده و دام توطئه‌های آنها گرفتار نشوند…»

➤ **کلام آخر**

تمهت‌های بی‌بی‌سی فارسی، رادیو فردا، ایران اینترنشنال و… به حضرت آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی، سال‌هاست که ادامه دارد. هر بار که ایشان فتوا یا اظهار نظری در برابر دشمنان اسلام با اهداف استعماری آنها بیسان می‌کند، موحی از دروغ و تمهت علیه این مجاهد دیرین به راه می‌افتد. به همین دلیل نیز اگر هر انسان عاقلی درباره سسبل این تمهت‌ها و بدگویی‌ها اندیشه کند، خواهد دریافت که این حجم از کینه‌توزی‌ها، حتماً دلیلی داشته و دارد و آن نیز چیزی جز به خطر افتادن منافع دشمنان، با آن فتاوا و نظرات نیست.

امری که در تاریخ مرجعیت شیعه، علیه این بزرگان رواج داشته است و پدیده‌ای نوین قلمداد نمی‌شود.

منابع:

۱- مرکز بررسی اسناد تاریخی، «آیت‌الله ناصر مکارم شیرازی به روایت اسناد ساواک»، جلد اول، نشر وزارت اطلاعات، چاپ ۱۳۹۶، ش. صفحات ۱۱ تا ۵۰ و هشت

۲- سایت رسمی آیت‌الله مکارم، به نشانی:

https://old.makarem.ir

news/3-https://www.hawzahnews.com/news

news/4-https://www.yjc. news/ fa/news

۵- همان